

Ἐπίσημος Καταδίκη τῆς Τετραφωνίας

Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου¹

Ἄνθιμος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ
Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, εὐγενέστατοι ἄρχοντες
καὶ χρησιμώτατοι ἔμποροι, καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοί, οἱ συγκρο-
τοῦντες τὴν ἐν Βιέννῃ ὀρθόδοξον Κοινότητα τῆς Καπέλλης, τέκνα ἐν Κυρίῳ
ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ'
ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Πρὸ ἱκανοῦ καιροῦ μὲ οὐκ ὀλίγην θλίψιν πληροφορεῖται ἡ ἀγία τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησία παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι ὑμεῖς οἱ αὐτόθι διατελοῦντες
εὐλογημένοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί, τέκνα γνήσια ὄντες τῆς κοινῆς ταύτης
Μητρὸς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ γάλακτι τῆς εὐσεβείας ἐκ
προγόνων ἀνατεθραμένοι, περιεπέσατε ὅμως εἰς λάθος ἐφάμαρτον ἀπο-
βαλόντες ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς ὑμῶν Ἐκκλησίας τὴν ἀρχαίαν καὶ πατροπαράδοτον
ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καὶ ἀντεισάξαντες ξένην τινὰ τετράφωνον, τὴν
ὁποίαν προσηρμόσατε διὰ ξένης ὑψηγῆσεως εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας.

---

¹ Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ἄρθρου «Ἐπίσημος Καταδίκη τῆς Τετραφωνίας», Κιβωτός, Ἰού-
λιος, 1952, σελ. 302-303.) Αὐτὸ τὸ κείμενο βρίσκεται στὸ διαδύκτιο στό:

<http://www.stanthonysmonastery.org/music/encyclical-Greek.pdf>

Ἡ εἶδησις αὕτη διετάραξε καὶ κατέθλιψεν ἡμᾶς δικαίως, οὐ μόνον διότι ἡ ἄνευ ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς μετακίνησις ἀρχαίας ἱερᾶς παραδόσεως ἐμφαίνει αὐθαίρετον ἐπέμβασιν ἐπὶ πράγματος ἀναγομένου τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ λεληθότως παρεκτρέπει καὶ εἰς ἄλλας ἐπικινδύνους ἀφορμὰς τοὺς μεταξὺ τοσούτων ἑτεροδόξων εὐρισκομένους ὀλίγους ὀρθοδόξους, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ μεταρρύθμισις προσεγγίζει εἰς ἀλλότρια ἔθιμα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ πράγματος, καθ' ὅτι εἶναι φανερόν ὅτι ἡ καινοφανὴς τετράφωνος μουσικὴ διὰ τὸ ἐκλελυμένον αὐτῆς μέλος ὑπάρχει ἀνοίκειος τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐπρεπείᾳ καὶ ἐπομένως ἡ εἵσαξις αὐτῆς εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας ἀντιβαίνει εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις παρέλαβεν αἰνεῖν τὸν Θεὸν ἐν ᾠδαῖς πνευματικαῖς, καὶ κατανυκτικοῖς εὐπρεπέσιν ὕμνοις, ὃν τρόπον ὑπάρχουσι τὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν μουσικῇ μεμουςουργημένα τοσαῦτα θεοτερπῇ καὶ ψυχοσωτήρια ᾄσματα τῶν θείων ἡμῶν Πατέρων.

Ἀπορον δὲ ἡγησάμεθα πῶς ἐφάνη ὑμῖν ἀνεκτὸν τὸ νὰ ἀπομακρύνητε ἑαυτοὺς ἀπὸ τὰ ἱερὰ ἐκείνων ἵχνη παραγκωνίζοντες τὴν ὑπὸ τῶν θεσπεσιῶν αὐτῶν ἀνδρῶν καθαγιασθεῖσαν καὶ καθιερωθεῖσαν καὶ ταῖς χριστιανικαῖς ἀκοαῖς συνήθη καὶ σεβαστὴν ἱερὰν ἀσματικὴν, ἥτις ἐπίσης μετὰ τῶν ἄλλων πατρικῶν παραδόσεων χαρακτηρίζει τῶν Ὀρθοδόξων Γραικῶν τὸ πλήρωμα, καὶ νὰ κατακολουθήσητε εἰς ξενικὰς καὶ ἀλλοτρίας ἀνταρέσκους ὑφηγήσεις χωρὶς νὰ παρατηρήσητε ὅτι ὁ τρόπος ὑμῶν οὗτος καὶ ὑμᾶς καθιστᾷ ὑπαιτίους ἐγκλήματι κανονικῶ καὶ τῇ κοινῇ Μητρὶ τῶν εὐσεβῶν ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις οὐδαμῶς ἀνέχεται οἰανδῆποτε μετακίνησιν τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν ἐθίμων καὶ τάξεων, ἔσται λύπης καιρίας παρὰίτιος, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ὀρθοδόξων σκανδαλώδης.

Διὰ τούτους καὶ ἄλλους οὐσιώδεις λόγους ἡμεῖς τε καὶ ἡ περὶ ἡμᾶς Ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἀγίων ἀρχιερέων ἐγκρίναντες κοινῇ γνώμῃ ἐξεδώκαμεν ἐγκυ-

κλίους ἐν τύποις ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ἐπιστολὰς διασαλπίζουσας τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἔγκρισιν καὶ ἀπόφασιν, ἥτις ἐστὶν ἡ κατάργησις τῆς τετραφώνου μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ἐν ταῖς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, καὶ ἡ ἀπαράκρουστος χρῆσις τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς, κανονικοῖς λόγοις συνιστωμένης καθὼς ἐκ τῶν στελλομένων πρὸς ὑμᾶς ἐντύπωσιν θέλετε πληροφορηθῇ ἀκριβέστερον.²

Γράφοντες δὲ καὶ διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, συμβουλευόμεν πατρικῶς καὶ προτρεπόμεθα ἐκκλησιαστικῶς

---

² Εἰς μίαν ἐγκύκλιον τοιαύτην, κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1846 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Αὕτη ἡ ἐφάμαρτος καινοτομία... ἀκροσφαλῆς καὶ ἐπικίνδυνος καὶ ἀφορμῆς μειζόνων παραβάσεων καὶ νεωτερισμῶν παρεκτική, θλίβει τὴν καρδίαν ἡμῶν, καθόσον φέρει καὶ εἰς ἀπροόπτους ἄλλους κινδύνους, ὅσας μάλιστα προσεγγίζει τοῖς τῶν ξένων καὶ ἑτεροδόξων ἐθίμοις...

Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐπεὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱερὰ ἄσματα, καὶ μελωδήματα συνεγράφησαν κατὰ τε περίοδον, καὶ κατὰ τὴν λέξιν ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ψαλῶσι μεθαρμοσθέντα, καὶ συγκραθέντα εἰς ἄλλον ξενικώτερον τρόπον, χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὸν ἐμμελῆ ῥυθμὸν αὐτῶν εἰς ἀλλόκοτον, καὶ ἀσύστατον ψυχρότητα ἄνευ κατανύξεως... διὰ τὴν τετράφωνον ἀρμονίαν καταθέλγει τὴν ἀκοήν, ἐλκύει τὴν αἴσθησιν, καὶ καταχαυνοῖ τὴν ψυχὴν, καὶ εἶναι λοιπὸν μουσικὴ οὐχὶ προσευχομένων καὶ δοξολογούντων τὸν Θεὸν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ, ἀλλὰ τῶν ὡς ἐπὶ διαχύσει εὐφραينوμένων, ἀναμειγνύουσα τὰς ἀγγελικὰς δοξολογίας τῶν ἱερῶν προσευχῶν μὲ μέλη ἐμπαθῆ, βεβηλοῦσα τὰ πνευματικὰ ἄσματα μὲ ἐξωτερικὰς καινοφωνίας...

Ἡ ἡδυπαθὴς καὶ ἀπρεπὴς μελωδία ἀπομακρύνεται τοῦ σωτηρίου σκοποῦ τῆς προσευχῆς τῆς διὰ τῶν ἱερῶν ψαλμωδιῶν γιγνομένης, εἶγε παράκλησις οὕσα πρὸς Θεὸν πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀπαιτεῖ ὁμολογουμένως καὶ ἥθος καὶ καρδίαν καὶ ἀκοὴν πνευματικὴν ὅλως, καὶ κατανενυγμένην, καὶ οἴασθαι βιωτικῆς ιδέας καὶ ἀφορμῆς ἐλευθέραν...

Ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία οὐδεμίαν ἀνέχεται περὶ ταύτην τὴν ἱερὰν αὐτῆς μουσικὴν καινοτομίαν καὶ νεωτερισμόν... διὰ τοῦδε τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος διακηρύττουσα ἀπαράδεκτον καὶ κατάκριτον ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις καὶ ὑμνωδαῖς παρεῖσφρησιν, εἰσαξὶν καὶ χρῆσιν οἰασδῆποτε ξένης καὶ ἐκφύλου καὶ ἀλλοτρίας μουσικῆς... ὅσοι δὲ τυχὸν ἔφθασαν ἐξ ἀγνοίας, ἢ ἄλλως πῶς εἰσαγαγεῖν ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀνοίκειον τετράφωνον μουσικὴν, ἀποβάλλωσιν αὐτὴν ἀμέσως.» (Βλέπε Παπαδόπουλος, Γεώργιος, *Ιστορικὴ Ἐπισκόπησις τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς*, Ἀθῆναι, 1904, σελ. 275-283.)

ὕμᾱς τοὺς τὴν ὀρθόδοξον αὐτόθι Κοινότητα θεῖω ἐλέει συγκροτοῦντας μὴ μετακινεῖν ὅρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο³ μηδὲ διαιεῖν τὴν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ προσευχαῖς ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, μηδὲ ἀφαιρεῖν τοῦ τῶν Γραικῶν ὀρθοδόξου Γένους ἐκ τῶν αὐχημάτων τὸ κάλλιστον, ἀλλ' ὥς τέκνα γνήσια τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐμμένοντες εἰς τὴν διατήρησιν τῶν πατροπαράδοτων αὐτῆς ἱερῶν τάξεων καὶ σεβασμίων παραδόσεων νὰ καταπαύσητε τὴν ἀλλόφυλον μελωδίαν τῆς τετραφώνου μουσικῆς ἐν ἀμφοτέραις ταῖς αὐτόθι ἱεραῖς Ἐκκλησίαις καὶ πάλιν ἀντεισάξητε τὴν πάτριον καὶ ἀρχαιοπαράδοτον, μηδὲ ὡς διαφωνοῦντες τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων Γραικικῶν Ἐκκλησιῶν, μηδὲ καθιστάμενοι αἵτιοι σκανδάλου καὶ προσκόμματος τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι διὰ τῆς τοιαύτης καινοτομίας, ἀλλὰ μιμούμενοι τοὺς ἀειμνήστους θεοφιλεῖς κτήτορας τῆς ἱερᾶς αὐτῆς Ἐκκλησίας τῆς Καπέλλης, οἵτινες διετέλεσαν ἀκριβεῖς φύλακες τῶν ἱερῶν καὶ πατρίων ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων καὶ ὑπερασπισταὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, νὰ φιλοτιμηθῇτε ὥστε καὶ τοῖς μεθ' ὑμᾶς νὰ ἀφήσητε τύπους καὶ παραδείγματα χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ ζήλου θεαρέστου.

Ταῦτα ἐκ προνοίας ἐκκλησιαστικῆς συμβουλευόμεν καὶ ὑποτιθέμεθα ὑμῖν, περιμένοντες τὰ ἀποτελέσματα τῶν πατρικῶν ἡμῶν παραινέσεων παρὰ τῆς υἱικῆς καὶ χριστιανικῆς προθυμίας σας, ἵνα καταστέψωμεν ὑμᾶς ταῖς ἐγκαρδίαις συνοδικαῖς ἡμῶν εὐχαῖς καὶ τοῖς δικαίοις ἐπαίνοις καὶ ἐγκωμίοις.

Ἦ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν.

„ἄωμς“ (1846) Νοεμβρίου ε΄

---

³ Παροιμ. κβ' 28